Lakivaliokunta
lav@eduskunta.fi

Lausunto lakivaliokunnalle

1. Yleistä

On myönteistä, että oikeusalalla pyritään edistämään digitaalisten ratkaisujen käyttöä, sillä ne mahdollistavat nopeamman ja luotettavamman tiedonvaihdon. Eri valtioiden lainvalvontaviranomaisten yhteiset tutkintaryhmät ovat erittäin tärkeä toimintamuoto erityisesti vakavan, rajat ylittävän rikollisuuden paljastamisessa ja selvittämisessä. Valtioneuvoston kirjelmä koskee osana isompaa ehdotuskokonaisuutta annettua ehdotusta yhteisten tutkintaryhmien teknisestä yhteistyöalustasta ja poliisi tulee osallistumaan aktiivisesti ehdotuskokonaisuuden kansalliseen valmisteluun.

Ehdotuksen tavoitteena on luoda säädösperusta yhteisten tutkintaryhmien tekniselle yhteistyöalustalle ja näin erityisesti mahdollistaa tietojen ja todisteiden jakaminen, turvallisempi ja helpompi viestintä sekä tutkintaryhmän hallinnointitoimet. Ehdotuksen tavoitteet ovat poliisin näkökulmasta kannatettavia.

Digitaalisen tiedonsiirron kehittäminen aiheuttaa väistämättä kustannuksia, yleensä sekä EU-tasolla että jäsenvaltioissa ja näitä on pyritty arvioimaan myös valtioneuvoston kirjelmässä. Tältä osin ehdotuksessa esitetty komission arvio, että kustannusvaikutuksia ehdotuksesta aiheutuisi vain eu-Lisalle ja Eurojustille, ei vaikuta uskottavalta. Yhteistyöalustalle tarvitaan käytännöllinen pääsy poliisin yksiköistä, jotka osallistuvat yhteisten tutkintaryhmien toimintaan ja näin ollen alustalle pääsy turvallisuusverkosta (TUVE) tulee varmistaa. Valtioneuvoston kirjelmään on kirjattu, että yhteistyöalustan käyttöönotossa juurikin turvallisuusverkon vaatimukset voivat aiheuttaa kansallisia kustannuksia, ja näitä poliisi ei kaikilta osin pysty kattamaan EU-rahastojen rahoituksella. Näiltä osin poliisi tulee tarvitsemaan kansallista lisärahoitusta, jonka määrää selvitetään.

2. Yksityiskohtaisia huomioita asetusehdotuksesta ja valtioneuvoston kannasta

Yhteistyöalusta helpottaisi rajat ylittävien yhteisten tutkintaryhmien toimintaa. Yhteisissä tutkintaryhmissä voi olla kansallisina toimijoina lainvalvonta-

viranomaisia, syyttäjiä ja mahdollisesti tutkintatuomareita, mutta pääsääntöisesti Europolin viestisovellusta SIENAa käytetään vain lainvalvontaviranomaisissa. Tutkintaryhmän toimintaan liittyvä päätöksenteko voi monissa valtioissa olla monivaiheista eli tekninen yhteistyöalusta voi tukea tutkintaryhmien toimintaa paitsi rajat ylittävissä myös joskus kansallisissakin tilanteissa. Valittu sääntelytapa eli että alustaa koskien ei anneta velvoittavaa vaan vapaaehtoista lainsäädäntöä on perusteltua, sillä alusta tullaan todennäköisesti näinkin ottamaan laajaan käyttöön.

Poliisi osallistuu vuosittain keskimäärin kolmeen yhteiseen tutkintaryhmään ja myös toiminnassa kertyvän aineiston käsittely helpottuisi yhteisellä alustalla. EU-yhteistyössä on syytä edistää todisteiden jäljitettävyyttä ja luotettavuutta sekä tarjota sähköisen aineiston jakamiseen tietoturvallinen alusta. Neuvotteluissa tulisi varmistaa, että alustalla pystytään käsittelemään suuriakin datamääriä eli että alustaa voidaan käyttää tarkoituksensa mukaisesti tiedonjakoalustana.

Alustalla nähdään tutkintaryhmän toimintaa tehostava rooli myös turvattuna viestintäkanavana, sillä nykyisellään eri toimijat eri valtioissa käyttävät hyvin erilaisia keinoja kuten puhelinta, paperipostia, jne. On myös tärkeää varmistaa, että alusta olisi teknisesti yhteensopiva Europolin turvatun viestisovelluksen SIENAn kanssa.

Tehokas ja koordinoitu tutkinta saattaa edellyttää, että EU-virastot - kuten Europol, Eurojust, OLAF tai joku näistä - ovat mukana tutkintaryhmässä ja näin ollen on hyvä, että ehdotuksessa oltaisiin varmistamassa niiden mahdollisuus käyttää tulevaa yhteistyöalustaa.

Yhteistyöalustalle luotavan työtilan hallinnoijan rooli ja velvollisuudet tulee määritellä sääntelyssä selkeästi.

Eu-Lisalle kaavailtu rooli ja alustan hallintomalli ovat hyväksyttäviä ja mahdollistaisivat alustan kehittämisen edelleen toiminnallisista tarpeista.

Poliisitarkastaja Jenni Juslén

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 09.02.2022 klo 12:41. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Liitteet -

Jakelu Eduskunta, lakivaliokunta

Tiedoksi SM/PO Elina Rantakokko